

Rusko – hlavná prekážka pre USA

2014-04-08 (01:21)

Rusko je hlavnou prekážkou na ceste k vzniku amerického sveta

Aymeric Chauprade

Pokým sa Spojené štáty po 11. septembri 2001 snažia aktivizovať svoj projekt transformácie sveta podľa liberálno-demokratického vzoru, ktorý priniesli ich otcovia-zakladatelia, nezápadné civilizácie idú svojou cestou a demonštrujú vlastnú politickú vôľu k moci. Najmä Rusko vytvára pre Washington geopolitické prekážky. Snaží sa ochrániť svoju zónu vplyvu a ukázať svetu, že je nenahraditeľné v oblasti energetickej bezpečnosti.

Hlavná téza doktríny jedného z klasikov geopolitiky britského admirála Halforda Mackindera (1861-1947), prednášajúceho geopolitiku v Oxforde hovorí, že všetky veľké geopolitické udalosti sa dejú v blízkosti srdca našej planéty (Heartland), t. j. Eurázia. Eurázia je osou Zeme, pre námorné veľmoci iba ťažko dosiahnuteľná a jej intímny srdcom je Rusko, impérium, ktorému vo svete patrí „také isté ústredné postavenie, aké v Európe patrí Nemecku“.

Toto epicentrum svetovej politiky rámcujú vďaka prirodzeným prekážkam ťažko prístupné (neobývané priestory Sibíri, Himaláje, Tibet, púšť Gobi) územia pevninového pobrežia - Západná Európa, Blízky a Ďaleký východ.

Za hranicami tohto pobrežia rámec Heartlandu završujú dva ostrovné systémy : Veľká Británia a Japonsko.

Z tohto uhlu pohľadu na svet svetové námorné veľmoci (podľa Mackindera tzv. thalassokracie) musia zabrániť eurázijskému kontinentu vytvoriť eurázijskú kontinentálnu

jednotu. Kvôli tomu musia podporovať nepriateľstvo a rozdelenie podľa línie východ-západ medzi hlavnými svetovými veľmocami, ktoré uzatvárajú aliancie (medzi Ruskom a Nemeckom, Nemeckom a Francúzskom, Ruskom a Čínou) a kontrolovať pobrežie kontinentu. Táto anglosaská matrica, spravodlivá tak pre Britské impérium 19. storočia, ako aj pre americkú thalassokraciu 20. storočia, je nevyhnutnou podmienkou chápania dnešných geopolitických reálií.

Mackinderova teória pripomína dve pravdy, na ktoré anglosaské thalassokracie nikdy nezabúdali: „Silná Európa nemôže existovať bez silného Nemecka (teraz sa Nemecko počínajúc od roku 1945 nachádza pod silným americkým „patronátom“) a Eurázia nemôže vytvárať rovnocennú protiváhu USA bez silného Ruska.

Amerika chce vytvoriť americký svet, „svet-Ameriku“. Cieľom jej zahraničnej politiky po optimalizácii ekonomických a politických národných záujmov USA je transformácia sveta podľa vzoru americkej spoločnosti. Tajná hybná sila americkej moci spočíva v mesianizme. Roosvelt a Churchill, ktorí v roku 1941 podpísali Atlantickú chartu, položili základ vzniku liberálno-demokratickej mondializácie a vytvoreniu svetovej vlády. Až do roku 1947 Američania dúfali, že ZSSR pritiahnu do vytvorenia svetovej vlády, napriek výraznému nesúladu amerického a sovietskeho mondializmu. Dva roky po páde Európy v roku 1945 Američania pochopili, že sa im nepodarí ZSSR zlákať do svojho liberálneho mondialistického projektu a preorientovali svoju zahraničnú politiku: namiesto mondializmu dočasne nastúpil atlantizmus.

Po roku 1989 po geopolitickej porážke Sovietskeho zväzu mondialistický sen chytil druhý dych. Práve tomuto snu začala slúžiť zahraničnopolitická expanzia. Zámenkou pre ňu sa stal nový nepriateľ, vypestovaný na troskách sovietskeho komunizmu: islamský terorizmus. Spojené štáty vypestovali nové monštrum, aby vytvorili prekážku na ceste socialistických revolúcií, idúcich z Ruska. Sunnitský islamizmus bol spojencom Ameriky v jej boji proti sovietskemu Rusku v Afganistane.

Neskôr prebehla fundamentalistická šiitská revolúcia v Iráne v roku 1979. Americká vypočítavosť spočívala v tom, že USA sa spoliehali, že táto revolúcia zamedzí vzniku aliancie medzi ZSSR a Iránom (ktorá bola možná, ak by Iránci šli do marxistickej revolúcie), ako aj to, že nový Irán bude protiváhou sunnitskému fundamentalizmu. V arabskom svete to nadchlo bratov-moslimov v Sýrii a Egypte. Washington poštvál Irak na Irán (a opačne) v súlade s výrokom „Dovoľme im navzájom sa zabíjať“, už odskúšaným na nemeckom a ruskom národe. To mu dovolilo vysporiadať sa s arabským nacionalizmom, ktorý prekážal záujmom Izraelu. Aliancia USA s islamizmom sa však po páde ZSSR rozpadla. Jej zvyšky sa prejavili na dvoch moslimských štátoch: Kosove a Bosne a Hercegovine.)

Islamizmus bol vždy pre USA užitočný: v úlohe spojenca v boji proti ZSSR v studenej vojne, ako aj v úlohe strašiaka, nepriateľa po krachu bipolárnosti. Islamisti v skutočnosti existujú. Nie sú len výtvorom americkej fantázie. Môžu škodiť, robiť problémy, nikdy však nebudú mať rozhodujúci vplyv na rovnováhu síl vo svete.

Vojna s islamizmom je iba akousi zásterkou pre americkú vojnu proti eurázijským veľmociam.

Po páde ZSSR Američanom bolo jasné, že v Eurázii je iba jedna veľmoc, ktorá je schopná na základe svojho demografického a ekonomického potenciálu stať sa pre USA výzvou – Čína. Ohromujúci priemyselný a komerčný rozkvet Číny núti spomenúť si na úspechy Nemecka,

ktoré dobehlo a predbehlo priemyselné veľmoci tesne pred prvou svetovou vojnou, na úspechy, ktoré donútili thalassokracie rozpútať svetovú vojnu.

Americkí stratégovia si myslia, že ak sa Čína dostane na prvé miesto medzi svetovými veľmocami, kombinujúc ekonomickú a politickú nezávislosť, Američania môžu zabudnúť na ich veľký mesiášsky sen, ktorý sa prejavil v Principle of Manifest Destiny 1845, na sen ich otcov-zakladateľov. Po páde ZSSR americkí stratégovia skoncentrovali svoje úsilie na tom, aby zadržali vzostup Číny.

Títo ľudia si určite pamätajú Mackinderove prednášky. Anglosasi svojho času už rozbili eurázijský projekt Nemcov, neskôr eurázijský projekt Rusov. Teraz sú na rade Číňania. Sily Mora opäť raz atakujú Pevninu.

Humanitárna vojna a vojna s terorizmom sa stali zámenkou pre novú rozsiahlu hru, v ktorej Čína vystupuje ako terč a Rusko ako podmienka toho, aby sa bitka vyhrala. Čína je cieľom preto, lebo iba ona je jedinou veľmocou, ktorá je schopná predbehnúť Ameriku v oblasti materiálnej sily v priebehu dvadsiatich rokov. Rusko ako podmienka, keďže jeho strategická orientácia môže mať rozhodujúci vplyv na to, aký bude svet v najbližšom čase: jednopólnym alebo multipólnym.

Narážajúc na čínsku výzvu, Američania začínajú novú stratégiu v týchto smeroch:

1. – rozšírenie bloku NATO až po okraje Ruska a po západné hranice Číny;
2. – kontrola energetického importu Číny;
3. – obkľúčenie Číny tradičnými geopolitickými nepriateľmi (Indmi, Vietnamcami, Thajčanmi, Japoncami);
4. – podkopanie jadrovej rovnováhy medzi veľmocami pomocou protiraketovej obrany;
5. – využitie separatistických hnutí v Srbsku, Rusku, Číne, Indonézii a prerozdelenie hraníc na arabskom Blízkom východe.

Od roku 1990 sa Washington neraz pokúšal zlákať Rusko na svoju stranu. Robil sa to preto, aby sa vytvoril veľký transatlantický blok od Washingtonu po Moskvu, uprostred s atlantizovanou Európou, ktorá v roku 1945 stratila svoju subjektivitu. Práve o tomto hovoril v roku 1989 George Bush starší, keď vyzýval k vytvoreniu aliancie od Vancouveru po Vladivostok, teda k zjednotenému liberálnymi ideami „bielému svetu“ pod americkou záštitou. Je to paradoxné, ale tento svet sa predpokladá vytvoriť pod záštitou štátu, v ktorom biele obyvateľstvo v roku 2050 nebude tvoriť väčšinu.

Prvou etapou veľkej eurázijskej hry bolo rozšírenie atlantického bloku. Po rozpade Varšavskej zmluvy NATO nielen prestalo existovať, ale celkom odmietlo princípy medzinárodného práva, odmietnúc právo intervencie v prípade, hrozby nebezpečenstva jednému zo svojich členov. Ukazovateľom takéhoto rozkolu s medzinárodným plánom sa stala vojna v Srbsku v roku 1999. Po druhé, NATO pristúpilo k integrácii krajín bývalej strednej a východnej Európy. Pobaltské a juhoslovenské priestory (Chorvátsko, Kosovo, Bosna) sa stali sférou vplyvu tohto bloku. Na to, aby sa NATO mohlo ešte viac rozšíriť a vytvoriť okolo Ruska sanitárny kordón, Američania iniciovali „farebné revolúcie“ (v Gruzínsku v roku 2003, na Ukrajine v roku 2004, v Kirgizsku v roku 2005). Tieto nenásilné politické prevraty, uskutočnené pomocou amerických mimovládnych organizácií mali za cieľ príchod k moci antiruských vlád v týchto krajinách. Napríklad ukrajinský prozápadný prezident, sotva prišiel k moci, žiadal stiahnutie ruskej flotily z krymských prístavov a prijatie

Ukrajiny do NATO. Pokiaľ ide o gruzínskeho prezidenta, počnajúc od roku 2003, zápasí o prijatie Gruzínska do NATO a siahnutie ruských mierotvorných síl, umiestnených v roku 1992 na obranu abcházskeho a juhoosetského obyvateľstva.

V roku 2001 Amerika podstatne posilnila svoju prítomnosť v Európe. Zároveň upevnila albánsky a bosniacky islam a vytlačila Rusko z juhoslovanského priestoru.

Až do roku 1999 v priebehu prvých desiatich rokov po skončení studenej vojny sa Rusko podriaďovalo požiadavkám Američanov. Oligarchovia, často odcudzení ruským národným záujmom, sa zmocnili prírodného bohatstva krajiny a prezident Jel'cin bol obklopený prozápadnými poradcami. Rusko bolo zatiahnuté do čečenského konfliktu, ktorý bol v mnohom nafúknutý Američanmi a islamskými radikálmi. Svet sa pomaly, ale isto pohružoval do americkej hegemonie a jednopolarnosti.

V roku 2000 došlo azda k najvážnejšej udalosti od skončenia studenej vojny (dôležitejšej ako 11. september 2001) – príchodu Vladimira Putina k moci. Bol to jeden z obrátov histórie, ktorý právom možno označiť za fundamentálny a ktorý prinavracia historický proces k jeho konštantám.

Putin mal veľmi jasný program: obnoviť Rusko na základe jeho energetického bohatstva. Prvým nevyhnutným krokom bolo získať naspäť kontrolu nad prírodnými bohatstvami Ruska z rúk oligarchov, ktorým boli cudzie záujmy impéria. Nevyhnutné bolo vytvoriť silných operátorov, ktorí mali na starosti ropu (Rosneft) a plyn (Gazprom) a mali štátne videnie situácie. Putin však nie hneď odhalil svoje zámery, týkajúce sa čínsko-amerického „armwrestlingu“. Nechával si čas na rozmyslenie. Nemýlil som sa, keď som hovoril o tom, že rusko-americké zblíženie má dočasný a konjunktúrny charakter (americké debaty o vojne s terorizmom načas zmrazili kritiku USA ruskej operácie v Čečensku). Iní si, naopak, mysleli, že Putin bude prozápadný politik. Avšak stála pred ním nová úloha: skončiť s Čečenskom a venovať sa rope. Cieľ bol ťažký. Medzičasom výrazný symptóm poukazoval na to, že Rusko sa vracia k základom svojej veľkej politiky. Zlepšili sa vzťahy s Iránom, začali sa dodávky zbraní do tejto krajiny a spolupráca v oblasti jadrovej energie.

Prečo príchod Putina k moci bol takou významnou udalosťou? Pretože bez účasti Ruska bolo každé upevnenie transatlantickej solidarity odsúdené na neúspech, ako aj akákoľvek stratégia namierená proti Číne. Veľa Európanov si zrazu uvedomilo, že Putin zosobňuje ich nádej na vytvorenie sveta ekonomickej konkurencie, založenej na civilizačnej identickosti. Toto si však už nepochybne uvedomil aj George Bush, ktorý raz povedal, že v Putinovi vidí človeka, ktorý je hlboko zainteresovaný na národných záujmoch svojej vlasti.

11. september 2001 dal Američanom možnosť zintenzívniť ich program monopolárnosti. V mene zápasu so zlom, ktoré sami vypestovali, Američanom sa podarilo od Európanov dosiahnuť solidaritu (viac atlantizmu, menej „silnej Európy“), konjunktúrne zblíženie s Moskvou (v mene zápasu s čečensko-islamským separatizmom), vytlačenie Číny zo strednej Ázie.

Ale eufória Američanov v Strednej Ázii trvala iba štyri roky. Uzbecká vláda, vystrašená perspektívou farebnej revolúcie v Uzbekistane, odmietla myšlienky o veľkej mocnosti, konkurujúcej s ruským starším bratom v tomto regióne. Vyhnali Američanov a začali zblížovanie s Moskvou. Washington od roku 2005 stratil mnohé pozície tak v Strednej Európe, ako aj v Afganistane. Práve v Afganistane Američania sú stále porážaní, napriek mnohým doplňujúcim armádnym kontingentom, ktoré sú sem nútené nasmerovať ich európski spojenci, neschopní vziať osud kontinentu do vlastných rúk. Túto porážku sú nútení

trpieť od pakistansko-talibskej aliancie, postupne podporovanej Pekingom.

Číňania opäť môžu rátať s využitím kazašskej ropy a turkménskeho plynu a s položením nových potrubí cez čínsky Turkestan. Peking vkladá svoje energetické nádeje do Ruska, ktoré sa snaží diverzifikovať svoje ropné a plynové dodávky a svoju pozornosť zameriava na nových partnerov (nielen na Čínu, ale aj Kóreu, Japonsko a Indiu).

Putinova hra jedného pekného dňa vyšla najavo. Putin mohol súhlasiť s Washingtonom v čase boja s terorizmom, no neprijal americké požiadavky o začlenení Ukrajiny do NATO (ktorú Moskva považuje za svoju sestru, ktorá predstavuje bránu do Európy, ako aj prístup do Stredozemného mora vďaka Sevastopolu na Kryme) a rovnako tak Gruzínska. A ak nezávislosť Kosova uznali Spojené štáty a niektoré krajiny EÚ, potom prečo Rusi nemajú právo uznať nezávislosť Abcházska a Južného Osetska, ktorých národy vyjadrili svoj postoj k oddeleniu sa od Gruzínska?

Mackinder mal pravdu. Rusko zostáva kľúčovou krajinou v eurázijskej hre. Ruská politika viac než politika Číny (hoci posledne menovaná zostáva hlavným terčom Washingtonu) postavila prekážky do cesty americkej expanzii. Vďaka tejto politike sa dvíha energetická os Moskva (a krajiny Strednej Európy)-Teherán-Karakas, ktorá kontroluje štvrtinu svetových zásob ropy a polovicu svetových zásob plynu. Táto os je protiváhou arabskej rope a arabskému plynu, kontrolovaných Spojenými štátmi. Washington chcel zadržiavať Čínu, kontrolovaním jej prístupu k zdrojom energie. Ak ale sú USA prítomné v Saudskej Arábii a Iraku (1. a 3. miesto v zásobách ropy), nekontrolujú Irán, Rusko, ani Venezuelu a Kazachstan, teda krajiny, ktoré si môžu dovoliť zosúladiť politiku. Spolu sa môžu rozhodnúť zničiť hegemoniu ropného dolára, t. j. zdroja hlavnej pozície dolára v súčasnej ekonomike. Pripomeňme, že na podporu tejto hegemonie, sú Európania nútení podporovať skrachovanú americkú ekonomiku a čoraz viac ponárajúce sa do krízy americké banky.

Niet pochyb, že Washington sa pokúsi rozbiť túto ruskú politiku uskutočňujúc tlak pozdĺž ruských hraníc. Američania pomáhajú pri budovaní nadzemných ropných a plynových trás, alternatívnych ruským dodávkam energetických nosičov. Čo však môže Washington urobiť proti energetickému srdcu Eurázie? Rusko je jadrovou veľmocou. Rozumní Európania, ktorí nie sú zaslepení americkými masovými médiami si uvedomujú, že Rusko potrebujú viac než Rusko potrebuje ich. Rastúce ázijské ekonomiky žiadajú ruský a iránsky plyn.

V týchto podmienkach začiatku reálnej mnohopolárnosti sa Európania musia prebudiť. Privedie ich k tomuto prebudeniu hlboká ekonomická kríza, v ktorej uviazli? Bude to jediný pozitívny dôsledok veľmi ťažkých skúšok, ktoré budú musieť európske národy podstúpiť v najbližších desaťročiach.

Autorom článku je Aymeric Chauprade – bývalý lektor geopolitiky na Vojenskej akadémii v Paríži (1999-2009). V súčasnosti pôsobí ako univerzitný profesor v Neuchateli vo Švajčiarsku.

Zdroj: warandpeace.ru

© Autorské práva [na preklad tohto textu](#) patria vydavateľstvu Sergeja Chelemendika Slovanský dom, ktoré prevádzkuje stránku [chelemendik.sk](#)

Aby ste sa vyhli konfliktu v súvislosti s autorskými právami, prosíme

všetkých, ktorí preberajú tento text, nemazať toho varovanie na konci každého článku.